

STANDPUNT SOCIALPROFITSECTOR DE EUROPESE STRUCTUURFONDSEN POST 2013 (V12.1)

De Europese structuurfondsen worden hervormd nadat de huidige programmaperiode in 2013 afloopt. Vanaf 2014 zal een nieuw beleidskader, met een nieuwe financiële basis en nieuwe doelstellingen richting geven aan de beschikbare middelen. Deze zijn substantieel – 1/3 van de Europese begroting – maar er wordt van uitgegaan dat het bedrag beschikbaar voor Vlaanderen lager zal liggen dan in de vorige programmaperiode.

1 OMGEVINGSANALYSE

Vlaanderen staat meer nog dan andere regio's voor enorme sociale, ecologische en demografische uitdagingen. Deze maatschappelijke uitdagingen vertalen zich oa in

- een toenemende vraag naar maatschappelijke dienstverlening als antwoord op de groeiende sociale ongelijkheid in de maatschappij; en dit onder meer op het vlak van zorg op maat, werk op maat, rationeel energieverbruik, veiligheid, renovatie, stadsontwikkeling...

Deze vragen worden erkend in de beleidsprioriteiten in het Vlaamse welzijns- en gezondheidsbeleid (vergrijzing en actief ouder worden, armoedebestrijding, het wegwerken van wachtlijsten in de zorg voor personen met een handicap en in de geestelijke gezondheidszorg) en in de sociale economie (hervorming van de sociale en beschermde tewerkstellingen)

- de nood aan sociaal ondernemerschap om op deze vraag in te spelen. De klassieke economie faalt immers om diensten te ontwikkelen die zich richten op deze nieuwe maatschappelijke behoeften.

- ze kan evenmin voldoende "tewerkstelling op maat" creëren voor de laagst opgeleiden en mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

- de daling van het beschikbare arbeidspotentieel noopt om kansengroepen aansluiting te laten vinden bij de arbeidsmarkt, de toenemende druk op werkende gezinnen vraagt naar meer en betere ondersteuning (kinderopvang, ...), het potentieel van de ouderen en vrijwilligers wordt nog onderbenut, maar vraagt specifieke aansturing.

- wijzigende zorg- en werkgelegenheidsvragen (de-institutionalisering van de residentiële zorgsectoren, werkgelegenheid

- voor langdurig werkzoekenden ipv sociale uitkeringen, (ontwikkeling van nieuwe werkmethoden ter ondersteuning van de sociale cohesie).
- Binnen de sociale economie zal vanaf 2014 het maatwerk decreet worden geïmplementeerd. De transitie van beschutte werkplaatsen, sociale werkplaatsen en invoegbedrijven naar maatwerk zal dienen te gebeuren met voldoende ondersteuning vanuit het beleid.
 - een armoedepijl dat niet beter is dan het Europese gemiddelde. De economische crisis slaat beduidend harder toe bij mensen in zwakke sociale posities.
 - een onderbenut potentieel van de sociale economie, o.a. doordat het sociale en ecologische aanbesteden door overheden nog slechts marginaal toegepast wordt;
 - een onderbenut potentieel (!) van technologische innovatie in de socialprofitsectoren (in het bijzonder de zorgsectoren);
 - de dreiging dat Vlaanderen niet zal beantwoorden aan de '20-20-20 doelstellingen' inzake CO₂-reductie, energie bezuiniging en groene stroom productie en de Europese energie-efficiëntie richtlijn omdat o.a. de infrastructuur van de zorgsectoren onvoldoende energie efficiënt is. Bovendien wordt ondertussen een onaanvaardbaar groot deel van werkmiddelen 'verspild' aan energiekosten;
 - en dit alles in een context van grote budgettaire druk

In de voorbije programmaperiode maakten té weinig Vlaamse initiatiefnemers (uit zowat alle economische sectoren) gebruik van Europese subsidies die beheerd worden door de Europese Commissie. In de structuurfondsen waren de initiatiefnemers uit de socialprofitsector dan weer relatief ondervertegenwoordigd, zeker in verhouding tot de 'natuurlijke' rol die ze opnemen inzake sociale en territoriale cohesie.

Europese subsidies behoren het laboratorium voor innovatie te zijn, zowel technologische innovatie, innovatie op de werkvloer, maar ook en vooral inzake sociaal ondernemerschap en zorg innovatie.

2 ANALYSE VAN HET HUIDIGE VOORLIGGENDE KADER VANUIT DE SOCIALPROFITSECTOREN

In het voorliggende kader worden door de Europese Commissie 11 doelstellingen naar voor geschoven:

1. Onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie
2. Toegang tot, gebruik en kwaliteit van informatie en communicatietechnologie
3. Versterken van het concurrentievermogen van KMO's, de landbouwsector en de visserij- en aquacultuur-sector
4. Steun voor de verschuiving naar een koolstofarme economie in alle sectoren
5. Bevorderen van de aanpassing aan klimaatsverandering, risicopreventie en management
6. Milieubescherming en het promoten van het efficiënt gebruik van hulpbronnen
7. Bevorderen van duurzaam transport en wegnemen van knelpunten in infrastructuurnetwerken
8. Bevorderen van werkgelegenheid en arbeidsmobiliteit
9. Bevorderen van sociale inclusie en armoedebestrijding
10. Investeren in onderwijs, vaardigheden en levenslang leren
11. Versterken van institutionele capaciteit en een efficiënte overheidsadministratie

Het is duidelijk dat de Europese Commissie ondubbelzinnig prioriteit geeft aan sociale thema's. De socialprofitsector verwacht dat deze keuzen in het Vlaamse en federale partnerschapscontract minstens weerhouden worden en zelfs nog versterkt. De minimale drempels voor de socialprofitsector zijn:

EFRO:

- min 80% voorzien voor doelstellingen 1, 3 en 4 waarvan min 20% naar doelstelling 4
- min 5% voor stedelijke ontwikkeling via geïntegreerde territoriale investeringen

ESF:

- min 52% van cohesie-enveloppe in welvarende regio's
- **100% van de investeringen naar doelstelling 8-11** en 80% van het budget inzetten op max. 4 investeringsprioriteiten (die vastgelegd zijn in de verordening die het ESF regelt). De sector wenst dat ook voor haar sectoren investeringsprioriteiten bepaald worden.
- **min. 20% naar doelstelling 9**

In de bijlage bij deze nota wordt meer technische uitleg gegeven bij de structuurfondsen.

3 STANDPUNT BIJ DE NIEUWE OPERATIONELE PROGRAMMA'S VOOR DE STRUCTUURFONDSEN

3.1 SOCIALE INNOVATIE EN INNOVERENDE WERKMETHODEN

Ondanks de voorsprong op vele domeinen wordt Vlaanderen ook geconfronteerd met structurele problemen op tal van de genoemde domeinen (zoals vergrijzing, armoedebestrijding, wachtlijsten in de zorg voor personen met een handicap, de thuislozenzorg en de geestelijke gezondheidszorg, nood aan vernieuwing van de regelgeving, transitie naar meer 'community based care'). Er zal duidelijk 'anders' geïnvesteerd moeten worden en dit wordt reeds in de huidige beleidsprioriteiten inzake welzijn en gezondheid erkend. Europese subsidies creëren de noodzakelijke ruimte voor experiment, methodiekontwikkeling en organisatieverandering.

Daarnaast maken Europese subsidies tal van andere sociale, economische en ecologische initiatieven mogelijk die met de 'reguliere werkingsmiddelen' van socialprofit ondernemingen niet realiseerbaar zijn, oa op vlak van investeringen, sociaal innoverend ondernemerschap en infrastructuur.

Met de Europese middelen kan deze 'laboratorium-functie' ontwikkeld worden, waardoor het reeds uitgezette Vlaamse beleid inzake welzijn, gezondheid en sociale economie versterkt kan worden.

3.2 NOOD AAN VERHOOGING VAN HET POTENTIEEL VAN DE SOCIALPROFITSECTOREN: SOCIAAL ONDERNEMERSCHAP

Europa wil – middels het 'Social Business Initiative' (SBI) - de social profitsectoren beter en meer integreren binnen de markt door specifieke initiatieven te ontwikkelen voor "social enterprises". Men wil het makkelijker maken om economische activiteiten aan maatschappelijke doelstellingen te koppelen. Maar het uitgangspunt blijft dat sociale ondernemingen actief zijn in 'harde' economische opdrachten (sociale economie) en 'zachtere' niet-commerciële werkterreinen (welzijn & gezondheid), die binnen die context hun specifieke sociaal ondernemerschap moeten ontwikkelen.

De Vlaamse overheid op haar beurt moet de juiste mix bepalen tussen publieke subsidiëring en marktfinanciering voor de verschillende sectoren. Niet in het minst onder druk van een krappe budgettaire ruimte. In alle sectoren moeten initiatiefnemers meer ruimte krijgen voor ondernemerschap zowel tav hun kernopdrachten, maar evengoed in het creëren van ondernemerschap in de randgebieden ervan (bv combinatie zorg en sociale economie).

Sociale ondernemingen vragen bijgevolg om goede sociale ondernemers en echte instrumenten voor ondernemerschap. Vlaanderen – zowel de Vlaamse overheid als de sociale ondernemers - mag deze boot niet missen; het moet investeren en de structuurfondsen bieden daartoe de nodige middelen! De socialprofitsector pleit ervoor om 'Sociaal Ondernemerschap' als een prioritaire doelstelling te weerhouden.

De Europese Commissie heeft alvast in het 'Social Business Initiative' reeds zelf een voorzet gegeven door te stellen dat bv het ESF de advisering en de professionalisering van sociaal ondernemerschap beter moet ondersteunen, bv door financiële impulsen. Het is eveneens positief dat het Vlaamse ESF agentschap actief meewerkt aan het Europese ESF lerend netwerk "better future for the social economy". Het denkt zo met andere agentschappen mee over centrale thema's in het SBI zoals financiering, social franchising en maatschappelijke

dienstverlening van algemeen belang. We hopen dat de standpunten en opgedane kennis uit dit netwerk ook een vertaling krijgen in de Vlaamse ESF context.

Meer info: <http://www.socialeconomy.pl/>

http://www.wikipreneurship.eu/index.php5?title=Main_Page

3.3 INVESTEREN IN ARMOEDEBESTRIJDING EN SOCIALE COHESIE

De sector meent dat de minimale sociale doelstellingen en prioriteiten (zie onderdeel 'Analyse van het huidige voorliggende kader vanuit de socialprofitsectoren) absolute minimum drempels zijn. Een hogere investering in sociale doelstellingen, in het bijzonder in armoedebestrijding, dient overwogen.

3.4 OMGAAN MET HET MENSELIJKE POTENTIEEL IN DE SOCIALPROFITSECTOREN

De welzijns- en gezondheidssectoren worden geconfronteerd met toenemende vergrijzing, een onvoldoende instroom van nieuwe werknemers maar ook van een steeds toenemende druk op de huidige medewerkers. Dit zal alleen maar toenemen, in de mate zelfs dat kan gevreesd worden voor een fundamentele blokkering van de werking indien geen tijdige en gepaste maatregelen genomen worden. In de nieuwe programma periode dient bijzondere aandacht besteed te worden aan het omgaan met het 'menselijke potentieel' van de sector, zowel bij de promotie van de zorgberoepen, de rekrutering van nieuwe medewerkers, de ondersteuning van de huidige en het uitstellen van de uitstap uit het zorgberoep.

In de sociale economie worden bijzondere inspanningen geleverd om 'doelgroepmedewerkers' tewerk te stellen. Zij vragen bijzondere ondersteuningsmaatregelen om (reguliere of beschermde) tewerkstelling aan te gaan. Ook hun begeleidend kader moet over specifieke vaardigheden beschikken.

3.5 FINANCIERING VAN ENERGIE-EFFICIËNTIE MAATREGELEN

Het gebouwenpatrimonium van de sector is in hoofdzaak weinig tot niet energie-efficiënt. Dit heeft historische en budgettaire redenen, maar hoe dan ook gaat een enorm deel van de werkingsmiddelen verloren aan de steeds toenemende energiekost. De sectoren hebben kaartten deze problematiek reeds jarenlang aan, maar nooit werd een financieel kader gevonden.

De sector kan daarnaast een substantiële bijdrage leveren aan het realiseren van de 20-20-20-doelstellingen en de aankomende energie efficiëntie richtlijn, mits evenwel een investeringsprogramma ontwikkeld wordt. Dit is perfect mogelijk binnen het vernieuwde EFRO-kader (doelstelling 4).

Aansluitend bij vorige overweging moet gedacht worden aan het ontwikkelen van een 'rol-lend fonds' voor investeringen in energie-reductie. Dit Fonds verstrekt renteloze leningen (kostprijs kan verhaald worden op het EFRO-budget), waarbij de terugbetaling kan gebeuren middels de effectieve besparingen op de energiefacturen (waarna het terugbetaalde bedrag geherinvesteerd kan worden bij een volgende initiatiefnemer).

4 STANDPUNT BIJ DE IMPLEMENTATIE VAN DE NIEUWE OPERATIONELE PROGRAMMA'S

4.1 FINANCIERINGSINSTRUMENTEN: LENINGEN VS SUBSIDIES

De Europese Commissie onderzoekt in welke mate andere financieringsvormen dan uitsluitend subsidies kunnen ingezet worden om de doelstellingen te bereiken (oa solidaire financieringsproducten zoals micro kredieten, sociaal risicokapitaal). Deze instrumenten willen een sociale kapitaalmarkt faciliteren.

Zij zijn voor de sectoren die werken in een open marktomgeving zeker nuttig als ze leiden tot (innoverende) investeringen die een financieel en maatschappelijke terugverdieneffect genereren.

In de zorg- en welzijnssectoren bieden ze echter zelden een meerwaarde, omdat de investering slechts zelden leidt tot een terugverdieneffect.

Er kan bijgevolg slechts gekozen worden voor een lening ipv een subsidie, indien de investering de terugbetaling mogelijk maakt (met vrijwaring van de werkingsmiddelen). Zo niet dient de subsidie behouden te blijven. Een domein waarin de inzet van leningen mogelijk overwogen kan worden is het energie zuiniger maken van de sectorale infrastructuur: zie hierna.

4.2 ADMINISTRATIEVE VEREENVOUDIGING EN PROJECTONDERSTEUNING

De sector vraagt dat Europese middelen toegankelijk zijn met zo min mogelijk administratieve barrières. Sommige programma's zijn danig complex dat de inschakeling van consultants nodig is. Hierdoor wordt op de verkeerde plek de verkeerde tewerkstelling gecreëerd! Anderzijds wordt de administratieve werklast niet steeds door het Vlaamse maar Europese niveau opgelegd en is deze dus onafwendbaar. Daarnaast is een degelijke dossiervorming ook nodig om de kwaliteit en transparantie van projecten te beoordelen. Hierop mag niet ingeboet worden. Om dus de toegankelijkheid van kwaliteitsvolle projecten te faciliteren moet Vlaanderen verder inzetten op (autonome) projectbegeleiding en ondersteuning. Concreet is coaching nodig bij het correct plaatsen van bestaande innovatieve ideeën en plannen binnen de Europese financieringskanalen. Bijkomende ondersteuningsinstrumenten zijn nodig om de organisatorische capaciteiten en financiële draagkracht van een onderneming te kunnen evalueren en gericht te ondersteunen. Het Kenniscentrum Sociaal Europa (www.kcse.be) neemt deze rol als sectoraal ondersteunings- en expertisepunt nu reeds op. Een verder versterking van het Kenniscentrum zal ertoe leiden dat meer organisaties beter en met minder inspanningen gebruik kunnen maken van de structuurfondsen.

4.3 STRUCTURELE VERTEGENWOORDIGING VAN DE SECTOR

De verplichte samenwerking met 'maatschappelijke actoren' in het partnerschapscontract is positief. Naast de sociale partners vertegenwoordigd in de SERV dienen ook de sectorale federaties gehoord te worden.

Gegeven het maatschappelijke belang en de impact van de socialprofitsector op het Vlaamse socio-economische weefsel wil de sector aanwezig zijn in de beheers- en bestuurscomités van de verschillende uitvoerende Agentschappen. In concreto dient Verso in de betreffende organen te zetelen als vertegenwoordiger van de sector.

5 STANDPUNT BIJ DE UITVOERING VAN DE NIEUWE OPERATIONELE PROGRAMMA'S

5.1 CO-FINANCIERING

De structuurfondsen vragen dat de begunstigden instaan voor co-financiering. Voor een aantal socialprofitsectoren is het technisch onmogelijk om daarvoor hun werkingsmiddelen in te zetten (oa sectoren met dagprijsfinanciering en sociale economie-ondernemingen). Voor deze sectoren moet de overheid overwegen om een co-financieringsfonds op te zetten. Het goedkeuren van het aanvraagdossier moet tevens de goedkeuring van de cofinanciering inhouden.

5.2 RECHTSZEKERHEID

In de vorige programmaperiode werden initiatiefnemers in enkele gevallen geconfronteerd met wijzigende subsidie- en contractvoorwaarden, zelfs nadat een ondubbelzinnige overeenkomst vastgelegd werd. Dit is uiteraard onaanvaardbaar.

5.3 STAATSTEUN EN DE MINIMIS

Om optimaal gebruik te kunnen maken van Europese subsidies dienen de calls van de structuurfondsen 'staatssteunproof' uitgeschreven te worden. Oproepen onder de de minimis-regeling dienen maximaal vermeden te worden. Het is absoluut belangrijk dat de verschillende vrijstellingsgronden maximaal gebruikt worden, zonder daarbij de rechtszekerheid van de subsidieontvanger uit het oog te verliezen. De nieuwe regels voor staatsteun voor sociale diensten algemeen (economisch) belang ('Almunia Pakket') hebben de mogelijkheden om Europese subsidies als 'toegelaten staatsteun' te kwalificeren, verduidelijkt en verruimd. Het is absoluut noodzakelijk om elke subsidie call maximaal onder deze of een andere vrijstellingsbeschikking (tewerkstellingssteun voor personen met een arbeidshandicap, R&D, opleidingssteun) te brengen. Slechts in het uiterste geval mag steun onder de minimis uitgeschreven worden.

Het is onontbeerlijk dat vertegenwoordigers van de socialprofitsector mee het staatsteunkarakter van de calls beoordelen. Daartoe is de aanwezigheid van Verso, de vereniging van socialprofit ondernemingen in de beheers- en adviesorganen van de bevoegde agentschappen en contactpunten noodzakelijk.

We wijzen er nog op dat subsidiegevers in het verleden niet steeds uitklaarden of hun subsidies al dan niet onder de de minimissteun vielen - waartoe ze nochtans verplicht waren. Het risico op het overschrijden van de de minimis drempel en dus terugbetaling van "teveel" ontvangen steun, wordt hiermee integraal bij de subsidie-aanvrager gelegd. Dit is een onaanvaardbare situatie! Naar de toekomst moet de Vlaamse overheid al het nodige doen om de grote onduidelijkheid en rechtsonzekerheid die nog steeds rond staatsteun hangt, uit te klaren en in de regelgeving rechtszeker te verankeren.

6 BESLUIT

De socialprofitsector pleit ervoor om volgende prioritaire doelstellingen vast te leggen voor de komende programmaperiode 2014 - 2020:

- het verder ontwikkelen en stimuleren van sociaal ondernemerschap in de socialprofitsectoren.
- De structuurfondsen moeten een motor vormen voor zorg-innovatie en de versterking van de sociale economie
- De programma's moet meer dan het door Europa opgelegde minimum investeren in armoedebestrijding en maatschappelijke integratie van kwetsbare groepen.
- Er dient bijzondere aandacht gegeven te worden aan medewerkers van de socialprofitsectoren, zowel bij de toeleiding, de aanwerving, de permanente vorming als het uitstel van de uittreding uit de sector.
- Structurele investering in het energie efficiënt maken van de infrastructuur zijn mogelijk middels het inzetten van renteloze leningen (gedekt door EFRO)

Daarnaast wijst de sector op belangrijke principiële uitgangspunten bij de opstart van de nieuwe programmaperiode:

- Financieringsinstrumenten: leningen zijn alleen te overwegen indien de activiteit waarvoor ze vertrekt werd de terugbetaling mogelijk maakt. Zo niet moeten subsidies blijvend als instrument gebruikt worden.
- Administratieve vereenvoudiging en ondersteuning van de projectindieners

Bij de uitvoering van de programma's vraagt de sector aandacht voor:

- Co-financiering: in een aantal gevallen moet een co-financieringsfonds overwogen worden.
- Rechtszekerheid
- Calls moeten maximaal onder een vrijstellingsverordening uitgeschreven worden, zodat De minimis slechts bij uitzondering gebruikt dient te worden.

STANDPUNT SOCIALPROFITSECTOR
DE EUROPESE STRUCTUURFONDSEN POST 2013 (V12.1)

- Structurele ondersteuning van projectaanvragers en -promotoren is noodzakelijk. Het Kenniscentrum Sociaal Europa dient verder als sectorale ondersteunings- en expertisepunt ondersteund te worden.

Verso, de vereniging van socialprofit ondernemingen dient als structurele gesprekspartner aanwezig te zijn in de beheers- en beleidsorganen van de structuurfondsen.

Jos Sterckx
Directeur

TECHNISCHE FICHE: STRUCTUURFONDSEN, BETEKENIS, DOELSTELLING EN VERWACHTE EVOLUTIES

De Europese structuurfondsen worden hervormd nadat de huidige programmaperiode in 2013 afloopt. Vanaf 2014 zal een nieuwe beleidskader, met een nieuwe financiële basis en nieuwe doelstellingen richting geven aan de beschikbare middelen. Deze zijn substantieel – ruim 1/3 van de Europese begroting – maar er wordt van uitgegaan dat het bedrag beschikbaar voor Vlaanderen lager zal liggen dan in de vorige programmaperiode.

7 UITGEBREIDE INFORMATIE EN OPVOLGING

Vleva maakte een omstandige nota over de rol en betekenis van de structuurfondsen in Vlaanderen: http://www.vleva.eu/sites/www.vleva.eu/files/nieuws/bijlages/nota_eu-subsidies_na2013_14062011_0.pdf. Hieronder wordt een bondige samenvatting gegeven.

Daarnaast volgt vleva de beleidsevoluties terzake nauw op: <http://www.vleva.eu/themaplatform/all/eu-subsidieprogrammas-na-2013>. Berichten die een specifieke impact hebben op de socialprofitsector worden eveneens vermeld op de thematische pagina <http://www.vleva.eu/themaplatform/gezondheids--%2526-welzijnsbeleid%2C-beleid-inzake-sociaal-cultureel-werk-en-sociale-economie>. Binnen deze pagina kunnen berichten verder gefilterd worden middels de sectorale trefwoorden (zie rubriek 'aansluitend'). Noteer dat de sectorale opvolging binnen vleva gebeurt door het Kenniscentrum Sociaal Europa.

Vleva organiseert geregeld informatie sessies over deze programma's. Wanneer deze relevant zijn, worden ze steeds gepubliceerd op de overzichtspagina van het [themaplatform gezondheids- en welzijnsbeleid](http://www.vleva.eu/themaplatform/gezondheids-en-welzijnsbeleid) en samen met alle andere relevante mededelingen op het trefwoord [Vlaamse socialprofit en Europa](http://www.vlaamse-socialprofit.be)

8 COHESIEBELEID EN STRUCTUURFONDSEN

Met het cohesiebeleid beoogt de Europese Unie de 'harmonische ontwikkeling van de Unie in haar geheel' door "economische, sociale en territoriale samenhang te versterken" middels twee hoofdelementen: solidariteit en ontwikkeling. De 'basiseenheid' zijn de Europese regio's. De Structuurfondsen zijn financiële instrumenten (tot op heden in de vorm van subsidies) om dit beleid te realiseren. Ze beogen het verbeteren van de sociale cohesie en economische welvaart in en tussen alle regio's van de Unie, zodat een grotere 'convergentie' – het verkleinen van de regionale verschillen - binnen Europa bereikt wordt.

Voor Vlaanderen gaat het om volgende subsidieprogramma's:

- Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO): sociale en economische ontwikkeling binnen regio's (beheerd door het Agentschap Ondernemen http://ae.vlaanderen.be/html/europees/efro_nieuw/index_efro.html)
- Het Europees Sociaal Fonds: ondersteuning van tewerkstelling en werkgelegenheidsbeleid (beheerd door ESF-Agentschap Vlaanderen <http://www.esf-agentschap.be/Templates/Home.aspx?id=252&LangType=2067>)
- Interreg: grensoverschrijdende samenwerking (Overzicht op: http://ae.vlaanderen.be/html/europees/efro_nieuw/html/europees/Doelstelling_3/algemeene_introductie.html. Een aantal programma's is het budget reeds uitgeput)
- (Het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (PDPO II) en het Europees Visserijfonds zijn strikt gezien geen structuurfondsen maar worden op een gelijkaardige manier beheerd en gefinancierd op Vlaams niveau (Vlaamse Landmaatschappij, departement Landbouw en Visserij en de provincies).

Elk programma heeft een eigen wetgevend kader, eigen deelname- en subsidievoorwaarden, ...

Voor een goed begrip: naast de structuurfondsen zijn er nog een 100-tal andere Europese subsidieprogramma's. In totaal zijn ruim 30 programma's relevant voor Vlaamse socialprofit actoren.

9 DE POLITIEKE BESLUITVORMING

9.1 TIMING EN INSTRUMENTEN

De structuurfondsen worden georganiseerd in programmaperioden van 7 jaar; de huidige periode loopt van 2007 – 2013.

De Europese Commissie bereidt nu reeds een nieuw begrotingskader voor voor de periode 2013 - 2020. Verwacht wordt dat de Europese besluitvorming rond is tegen eind 2012.

Daarna krijgen de lidstaten 6 maand de tijd om hun eigen prioriteiten en werkinstrumenten daarbinnen te bepalen, in de vorm van een 'partnerschapscontract'¹. Dit is een voorstel van contract tussen de lidstaat en de EC waarbinnen die beschreven worden en dat tot stand dient te komen in overleg tussen de (nationale/regionale) overheden, de sociale partners en de andere 'maatschappelijke actoren'. Een 'code of conduct' voor de regionale vertegenwoordiging en samenwerking zou bij de Europese Commissie in voorbereiding zijn.

Daarna neemt de Europese Commissie 6 maanden de tijd om het voorgelegde partnerschapscontract goed te keuren. Pas daarna – in theorie begin 2013 - kan begonnen worden aan de uiteindelijke implementatie van de nieuwe programma periode.

9.2 OP EUROPEES VLAK

De Europese Commissie (EC) presenteerde op donderdag 6 oktober haar voorstellen voor verordeningen die de basis voor het cohesiebeleid 2014-2020 vormen. Hierin staat hoe vorm wordt gegeven aan het Cohesiefonds, het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), het Europees Sociaal Fonds (ESF) en de Europese groeperingen voor territoriale samenwerking (EGTS, zeg maar Interreg).

In het meerjarig financieel kader dat de EC in juni van dit jaar presenteerde staat dat er een bedrag van EUR 376 miljard beschikbaar is voor de instrumenten waarmee het cohesiebeleid, verspreid over een periode van zeven jaar tot uitvoering komt. Dit is meer dan een derde van de totale Europese begroting. De verordeningen² moeten eind 2012 definitief worden goedgekeurd, na goedkeuring door de Europese Raad en het Europees Parlement (EP). Het gaat om 6 verordeningen: 1 'overkoepelende', die de algemene doelstellingen en het kader zullen vastleggen en die aldus meer samenhang beoogt tussen de 5 'uitvoerende' verordeningen die per programma de specifieke prioriteiten en instrumenten vastleggen.

De algemene doelstellingen zijn (gebaseerd op de EU 2020-strategie):

1. Onderzoek, technologische ontwikkeling en innovatie
2. Toegang tot, gebruik en kwaliteit van informatie en communicatietechnologie
3. Versterken van het concurrentievermogen van KMO's, de landbouwsector en de visserij- en aquacultuur-sector
4. Steun voor de verschuiving naar een koolstofarme economie in alle sectoren
5. Bevorderen van de aanpassing aan klimaatsverandering, risicopreventie en management
6. Milieubescherming en het promoten van het efficiënt gebruik van hulpbronnen

¹ Dit partnerschapscontract vervangt de strategische referentiekaders. Het gaat om 1 contract over alle programma's, waarmee meer afstemming en integratie beoogd wordt.

² Er zijn terzake 6 verordeningen in voorbereiding/bespreking

7. Bevorderen van duurzaam transport en wegnemen van knelpunten in infrastructuurnetwerken
8. Bevorderen van werkgelegenheid en arbeidsmobiliteit
9. Bevorderen van sociale inclusie en armoedebestrijding
10. Investeren in onderwijs, vaardigheden en levenslang leren
11. Versterken van institutionele capaciteit en een efficiënte overheidsadministratie
(Verder uitgewerkt in de specifieke verordeningen met per thema een limitatieve lijst van investeringsprioriteiten.)

De thema's 1, (2,) 4, 8, 9 en 10 zijn relevant voor de socialprofitsectoren.

Elk programma zal op een specifieke selectie van deze doelstellingen gebaseerd zijn. In het partnerschapscontract wordt – binnen de door de Europa vastgelegde grenzen en criteria - vastgelegd welk % van het budget op welke doelstelling ingezet zal worden. Belangrijke minimumaandelen voor de socialprofitsectoren zijn (aandeel voor welvarende regio's, waaronder ook Vlaanderen):

EFRO:

- min 80% voorzien voor doelstellingen 1, 3 en 4 waarvan min 20% naar doelstelling 4
- min 5% voor stedelijke ontwikkeling via geïntegreerde territoriale investeringen

ESF:

- min 52% van cohesie-enveloppe in welvarende regio's
- **100% van de investeringen naar doelstelling 8-11** en inzetten op max. 4 investeringsprioriteiten
- **min. 20% naar doelstelling 9**

Tenslotte dient nog vermeld dat de toekenning van de middelen door de EC afhankelijk gesteld kan worden van het behalen van welbepaalde Europese (begrotings- en zelfs besparings-) doelstellingen. Dit wordt de 'makroconditionaliteit' genoemd.

Vanuit België wordt medebeslist over de tot standkoming van de nieuwe structuurfondsen via de Europese Raad (dus de Belgische regering) en het Europees parlement (dus de Belgische/Vlaamse Europarlementsleden). Daarnaast kunnen uiteraard ook Europese belangengroepen de besluitvorming beïnvloeden (waar in vele Europese federaties Vlaamse vertegenwoordigers sleutelposities innemen).

9.3 IMPLEMENTATIE IN VLAANDEREN

Na de besluitvorming op Europees niveau dient dit Europese kader in Vlaamse prioriteiten (en werkwijzen, procedures, uitvoerende agentschappen, ...) vertaald te worden op basis van het partnerschapscontract. Pas vanaf dat moment kan ingeschat worden wat deze subsidiefondsen concreet kunnen betekenen voor de subsectoren van de socialprofitsector en uiteindelijk de projectpromotoren en hun partners.

De Europese Fondsen zijn belangrijk voor alle socio-economische sectoren, en daarbinnen zowel de publieke als de private actoren op beleids- én uitvoerend niveau. Alle Vlaamse actoren hebben een gezamenlijk belang in de Europese (zoveel mogelijk middelen tegen een zo laag mogelijke kostprijs naar België dirigeren) en de Belgische besluitvorming (id maar richting Vlaanderen). Op Vlaams vlek zijn de sectoren evenwel concurrentieel bij de herverdeling, dus de prioritering. Een gezamenlijke strategie voor de vertegenwoordiging en onderhandeling inzake het partnerschapscontract van alle beleidsactoren uit de socialprofitsector – zowel de koepels als de bevoegde administraties en kabinetten – zal dus noodzakelijk zijn. Het is daarom aangewezen om nu reeds een strategie, timing en 'dossierbeheerder' te bepalen:

- Op basis van deze nota kan een sectoraal standpunt en 'onderhandelingskader' bepaald worden.
- Het dossier zal zeker in de SERV geadviseerd worden.

STANDPUNT SOCIALPROFITSECTOR
DE EUROPESE STRUCTUURFONDSEN POST 2013 (V12.1)

- Mogelijk kunnen ook de federaties als 'maatschappelijke actoren' hun standpunten overmaken aan de Vlaamse regering (eventueel obv een 'gemeenschappelijk dossier')
- Het kan goed zijn om afstemming te zoeken met de bevoegde vakministers Vandeurzen (WVG), Van den Bossche (sociale economie), Schauvlieghe (socio-culturele sector) en Muytters (toeleiding arbeidsmarkt kansengroepen en sport). Zeker met de eerste 3 heeft de sector 'objectieve' samenvallende belangen. De administraties zullen uiteraard een rol spelen in de beleidsvoorbereiding en worden best ook in het overleg betrokken.
- Er zal niet gewacht worden tot 2012 voordat de besprekingen rond het partnerschapscontract zal aangevangen worden.
- In de vorige programmaperiode werden de socialprofit-actoren niet betrokken bij de beleidsvoorbereiding. Een sterk sectoraal signaal zal nodig zijn om van bij de aanvang gehoord te worden.